

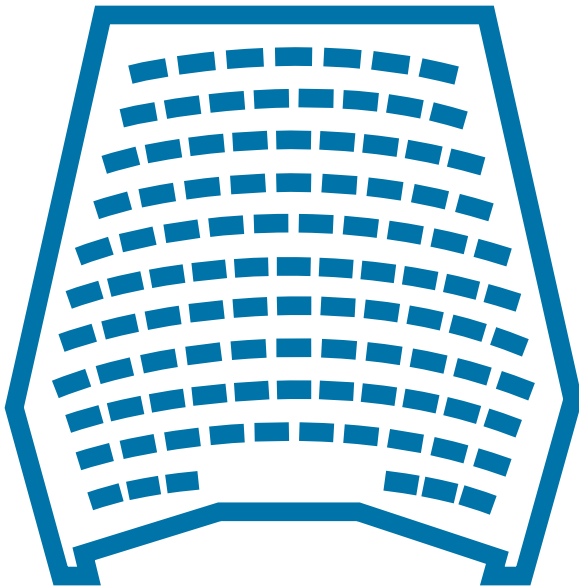
deSingel

Internationale Kunstcampus

2008-2009 BLAUWE ZAAL

FLORESTAN TRIO

ZA 25 OKT 2008

2008-2009 / KAMERMUZIEK M

VR 26 SEP 2008

FRANK PETER ZIMMERMANN VIOOL . ANTOINE TAMESTIT ALTVIOOL
CHRISTIAN POLTÉRA CELLO

ZA 25 OKT 2008 FLORESTAN TRIO

WO 17 DEC 2008

QUATUOR YSAÏE & PASCAL ROGÉ

ZA 9 MEI 2009

LEONIDAS KAVAKOS VIOOL . HANNA WEINMEISTER ALTVIOOL
PATRICK DEMENGA CELLO . ENRICO PACE PIANO

2008-2009 / FAURÉ

ZA 25 OKT 2008 FLORESTAN TRIO

WO 17 DEC 2008

QUATUOR YSAÏE & PASCAL ROGÉ

VR 19 DEC 2008

QUATUOR YSAÏE & PASCAL ROGÉ

VR 16 & ZA 17 JAN 2009

GRAHAM JOHNSON E.A.

DO 29 JAN 2009

JEAN-PHILIPPE COLLARD

LECTURE RECITAL

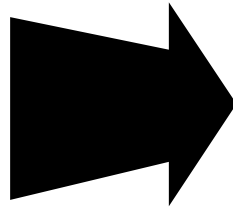
over het Pianotrio van Ravel, 18.00 uur, podium blauwe zaal

begin concert **20.00 uur**

pauze **omstreeks 20.50 uur**

einde **omstreeks 21.40 uur**

teksten programmaboekje **Adeline Boeckeaert**
coördinatie programmaboekje **deSingel**

FLORESTAN TRIO

SUSAN TOMES piano
ANTHONY MARWOOD viool
RICHARD LESTER cello

CAMILLE SAINT-SAËNS (1835-1921)

Pianotrio nr 1 in F, opus 18

27'

Allegro vivace
Andante
Scherzo: Presto
Allegro

GABRIEL FAURÉ (1845-1924)

Pianotrio in d, opus 120

21'

Allegro ma non troppo
Andantino
Finale: Allegro vivo

pauze

MAURICE RAVEL (1875-1937)

Pianotrio

25'

Modéré
Pantoum: Assez vif
Passacaille: Très large
Final: Animé

gelieve uw GSM uit te schakelen

De inleidingen kan u achteraf beluisteren via www.desingel.be
Selecteer hiervoor voorstelling/concert/tentoonstelling van uw keuze.

Op www.desingel.be kan u uw visie, opinie, commentaar, appreciatie, ... betreffende het programma van deSingel met andere toeschouwers delen. Selecteer hiervoor voorstelling/concert/tentoonstelling van uw keuze. Neemt u deel aan dit forum, dan maakt u meteen kans om tickets te winnen.

Bij elk concert worden cd's te koop aangeboden door 't KLAverVIER, Kasteeldreef 6, Schilde, 03 384 29 70 > www.tklavervier.be

foyer de kunsthaven

enkel open bij avondvoorstellingen in rode en/of blauwe zaal
open vanaf 18.40 uur
kleine koude of warme gerechten te bestellen vóór 19.20 uur
broodjes tot net vóór aanvang van de voorstellingen en tijdens pauzes

Hotel Ramada Plaza Antwerp (Desguinlei 94, achterzijde torengedouw ING)

▶ Restaurant HUGO's at Ramada Plaza Antwerp
open van 18.30 tot 22.30 uur

▶ Gozo-bar

open van 10 uur tot 1 uur, uitgebreide snacks tot 23 uur

deSingelaanbod: tweede drankje gratis bij afgifte van uw toegangsticket

Ravel als vrachtwagenchauffeur aan het front bij Verdun, 1916 © Lebrecht Collection London

LA DOUCE FRANCE

“Toute ma vie, je me suis fait une certaine idée de la France”, schreef de Franse president Charles de Gaulle in 1954 in zijn mémoires. Het konden evengoed de woorden zijn van de componist Camille Saint-Saëns, een fervente voorstander van een eigen Franse muziek. Als reactie tegen de dominantie van de Duitse romantische muziek en die van Richard Wagner in het bijzonder richtte Saint-Saëns in 1871 samen met zijn collega Romain Bussine de Société Nationale de Musique op. Deze sociëteit had als voornaamste doelstelling het promoten van de eigentijdse Franse muziek, voornamelijk door het organiseren van concerten met werk van onder anderen Emmanuel Chabrier, Claude Debussy, Paul Dukas en Maurice Ravel. De oprichting van deze vereniging heeft er mede voor gezorgd dat het negentiende-eeuwse Frankrijk, dat volledig in de ban was van de opera, ook de instrumentale muziek wist te herontdekken. Camille Saint-Saëns introduceerde zelfs het pianotrio, binnen het Franse kamermuziekrepertoire.

Het **pianotrio**, in de bezetting voor piano, viool en cello, geldt ongetwijfeld als één van de meest stiefmoederlijk behandelde genres uit de klassiek-romantische periode. De reden ligt voor de hand: het pianotrio heeft zich pas vrij laat ontwikkeld tot een compositie waarin de drie partners gelijkwaardig worden behandeld. Vooral Wolfgang Amadeus Mozart heeft het genre, zowel voor de uitvoerders als voor de luisteraars, op een hoger niveau getild. Aanvankelijk was een pianotrio immers niets meer dan het verlengstuk van de solosonate voor klavier, zoals uit de titels van toenmalige drukken valt af te leiden: ‘Sonate voor klavecimbel (of pianoforte) met begeleiding van viool en cello’. In deze composities was de piano (eventueel nog het klavecimbel) het centrale instrument. De viool verdubbelde de bovenstem van de klavierpartij, terwijl de cello de bas meespeelde en slechts zelden individueel op het voorplan kwam. Deze werken werden bijgevolg vooral binnen het klavieronderricht in adellijke kringen aangewend, waarbij een jonge pianiste begeleid werd door twee ‘meestrijdende’ heren. Ook Mozart componeerde zijn pianotrio’s niet om in een concertzaal uit te voeren. Integendeel, veelal zijn deze composities bedoeld om in de private sfeer, in de huiselijke kring te spelen. Zo schreef Mozart bijvoorbeeld in een brief aan Michael Puchberg, gedateerd 17 juni 1788: “Wann werden wir denn wieder bei ihnen eine kleine Musique machen? Ich habe ein neues Trio geschrieben!” Uit deze opmerking blijkt de ongedwongenheid waarmee deze werken toen werden ten gehore gebracht.

Saint-Saëns tijdens een repetitie met een zangeres, 1902 © International Historical Press Collection, SVT Zweden

Geleidelijk aan vond echter ook het pianotrio zijn weg naar de concertzaal. In Frankrijk werd Camille Saint-Saëns als de pionier van het genre beschouwd. In de literatuur wordt hij vaak als de eerste Franse componist gezien, die zich - binnen het genre van de kamermuziek - competitief tegenover zijn Duitse voorgangers kon opstellen. Ook binnen Frankrijk is zijn invloed niet gering. Maurice Ravel, bijvoorbeeld, componeerde zijn Pianotrio naar het model van het Eerste Pianotrio van Saint-Saëns.

Camille Saint-Saëns Pianotrio nr 1 in F, opus 18

De schetsen van het Eerste Pianotrio in fa groot, opus 18 van Camille Saint-Saëns (1835-1921) dateren uit 1863 en kwamen tijdens zijn verblijf in de Auvergne en de Pyreneeën tot stand. Het duurde echter nog tot in oktober 1864 vooraleer Saint-Saëns de laatste hand aan zijn pianotrio legde. In tussentijd had hij meegedongen naar de Prix de Rome, maar net zoals bij een eerdere poging in 1852 draaide ook deze tweede en laatste deelname uit op een immense ontgoocheling voor de 29-jarige componist. De première van het Eerste Pianotrio van Saint-Saëns vond, drie jaar na de voltooiing, op 29 december 1867 in de Salons Kriegelstein in Parijs plaats. Het werk werd opgedragen aan zijn goede vriend, de cellist Alfred Lamarche. Deze compositie neemt een belangrijke plaats in binnen het oeuvre van de componist. Hij oogstte er immers vanaf de première onmiddellijk heel wat succes mee. Befaamde trio's als Ysaÿe-Hollmann-Pugno en Thibault-Casals-Cortot speelden het werk vaak in aanwezigheid van de componist. Ook nam Saint-Saëns zelf de pianopartij meermaals voor zijn rekening, wat op grote bewondering van het publiek kon rekenen. Kort na de dood van de componist in 1921 werd dit pianotrio uitgevoerd te zijner nagedachtenis.

Saint-Saëns' Eerste Pianotrio laat zich niet alleen typeren door de gelijke behandeling van de drie partijen, maar ook door het karakteristieke gebruik van melodische en ritmische elementen. Hoewel het Pianotrio nr 1 in F, opus 18 - net zoals het overgrote deel van zijn muziek - qua vorm op klassieke leest geschoeid is, komen heel wat vernieuwende tendensen voor. Zo is het openingsdeel, het Allegro vivace, louter op één ritmisch motief gebaseerd. Er komen geen dramatische conflicten, geen verbluffende harmonische wendingen en geen verrassende metrische of formele onregelmatigheden aan bod. Toch slaagt de componist er schijnbaar moeiteloos in om met dit summiere materiaal een interessant eerste deel te concipiëren. Het trage tweede deel is origineler opgevat. De uitgezochte harmonieën kunnen bij de luisteraar een sfeer van nonchalance, dromerigheid en melancholie oproepen. Het Scherzo vervolgens staat hiermee in schril contrast. Kenmerkend voor dit snelle deel is de afwissel-

G. Fauré (zittend) met v.l.n.r. P. Casals, J. Thibaud en A. Cortot, een van de eerste trio's die Fauré's Pianotrio uitvoerden. © Lebrecht Collection London

ling tussen de gesyncopeerde staccati in de piano enerzijds met de pizzicati in de strijkers anderzijds. In het laatste deel maakt Saint-Saëns gebruik van enkele traditionele compositorische technieken, zoals de fugatische schrijfwijze, die ook in de trio's van Schumann en Mendelssohn voorkwamen. Toch combineert hij deze techniek met een zekere elegantie, typisch voor de Franse muziek.

Gabriel Fauré **Pianotrio in D, opus 120**

"Zo neemt men afscheid, stuk voor stuk...", schreef Gabriel Fauré (1845-1924) tijdens een verblijf bij vrienden in de Savoye rond 1903 in een brief naar zijn zoon. Hij doelde hiermee op zijn doofheid die alsmat slechter werd. Toch bleef hij gedurende zijn ganse leven uitmuntende werken componeren.

In 1922 begon Fauré, op vraag van zijn uitgever Durand die het grote succes van het Pianotrio van Maurice Ravel wou overdoen, met het componeren van een trio. Enkele weken later moest hij echter vol ontgoocheling toegeven dat het werk moeizaam vooruitging en hij nog geen twee bruikbare noten had neergepend. Het componeren lukte hem niet meer en hij trok als afleiding richting Pyreneeën. Met succes: in februari 1923 kon hij zijn Trio voltooien. Oorspronkelijk was deze compositie bedoeld voor klarinet, cello en piano, maar om het werk ook toegankelijk te maken voor een breder publiek transcribeerde Fauré de klarinetpartij voor viool. De première van dit Pianotrio werd georganiseerd door de Société Nationale de Musique ter gelegenheid van de 78ste verjaardag van Fauré.

Net als in zijn andere composities, zocht hij ook in zijn opus 120 naar een evenwicht tussen zijn romantische gevoeligheid enerzijds en de strenge compositieregels anderzijds. Dit komt vooral tot uiting in het eerste deel dat, net zoals bij Ravel, volgens de klassieke sonatevorm is opgebouwd. De melodische en ritmische inventiviteit drukken daarentegen een onbegrensde vrijheid uit. In het tweede deel komen dan weer twee verschillende thema's naar voor die geleidelijk aan in elkaar overvloeien. Typerend voor het derde en laatste deel is de grillige ritmiek langs de ene kant en de erg rubato gespeelde frasen langs de andere kant. Fauré baseert zich voor dit slotdeel op een typische Franse volksdans.

Pianotrio van Maurice Ravel

Maurice Ravel (1875-1937) baseerde zich voor deze compositie op het Eerste Pianotrio in F van Camille Saint-Saëns. Hij bewonderde dit werk niet alleen omwille van zijn expressieve kracht, maar ook omwille van de uitgebalanceerde vorm en de voortdurende wisselwerking tussen

de piano langs de ene kant en de viool en de cello langs de andere kant. Hoewel de eerste schetsen al uit 1908 dateren en het werk pas in 1914 voltooid werd, componeerde Ravel zijn pianotrio op heel korte tijd. Een betere indruk van de stemming waarin dit werk tot stand kwam, geeft de door Roland-Manuel geciteerde brief aan Lucien Garban: "In vijf weken heb ik het werk van vijf maanden gedaan. Ik heb mijn Trio willen voltooien alvorens mij voor de dienst te melden...". Dit was tegen zijn natuur in, zoals blijkt uit een eerdere opmerking Ravel: "Ik kan er jaren over doen om een bepaalde noot op te schrijven... En besteed veel tijd aan het weglaten van alles wat overbodig is om tenslotte zo volledig mogelijk de uiteindelijke helderheid te bereiken waarnaar ik streef." Het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog zorgde er echter voor dat Ravel zich minder voor de muziek interesseerde. Hij wilde koste wat het kost met het Franse leger tegen de vijand vechten. Zijn kleine gestalte en fragiele gezondheid beslisten hier echter anders over.

Het Pianotrio is een van Ravels belangrijkste en origineelste composities. "Het trio voor piano, viool en cello, waarvan het eerste thema Baskisch getint is, werd geheel in Saint-Jean-de-Luz gecomponeerd" staat te lezen in de autobiografie van Maurice Ravel. Het ritmische patroon waarop het hoofdthema gebaseerd is, verwijst naar enkele typische volkdansen uit die streek, zoals de Spaanse Guajira en de Baskische Zortzico. Hoewel Ravel geenszins een vernieuwer kan genoemd worden, slaagde hij erin om binnen de grenzen van de klassieke vormen, op een zeer geraffineerde wijze, deze ritmische spitsvondigheden in zijn elegante pianotrio te integreren. Hij cultiveerde met ander woorden een stijl die het klassieke met het meer eigentijdse combineerde. Het scherzo, 'Pantoum: Assez vif' genaamd, duidt op een inspiratie uit de Maleisische dicht- en voordrachtskunst. Een pantoum verloopt in vierregelige strofes, waarbij de tweede en vierde regel van de eerste strofe hernomen worden als eerste en derde regel in de tweede strofe. De ritmiek lijkt uiterst grillig, maar is consequent opgebouwd volgens de structuur van deze versvorm. De fraaie melodie van het langzame derde deel schrijdt voort op het trage, hoofse metrum van de 'Passacaille'. Het trio sluit tenslotte af met een temperamentvolle 'Final: Animé', waarin opnieuw een aantal reminiscenties aan de Baskische volksmuziek voorkomen.

De première van Ravels Pianotrio vond plaats op 28 januari 1915 en werd uitgevoerd door Gabriel Willaume, Alfredo Casella en de cellist Feuillard. Ravel droeg zijn Pianotrio op aan André Gédalge, met wie hij samen aan het conservatorium van Parijs had gestudeerd.

Florestan Trio

Susan Tomes piano . Anthony Marwood viool . Richard Lester cello

Opgericht in 1995, werd het Florestan Piano Trio al snel een van de vooraanstaande trio's in de wereld. Zij concineren met regelmaat in belangrijke Britse centra als Wigmore Hall, South Bank Centre en de festivals van Edinburgh en Cheltenham. In heel Europa bespelen zij de belangrijkste kamermuziekpodia. Recente tournees brachten hen naar de Verenigde Staten (o.m. Carnegie Hall in New York), Zuid-Amerika, Israël, Australië, Nieuw-Zeeland en Japan. In 2000 ontving het trio de 'Royal Philharmonic Society Award for chamber music', de eerste keer dat deze prijs aan een pianotrio werd toegekend. Het Florestan Trio maakte verschillende cd-opnamen voor Hyperion. Alle cd's werden genomineerd voor Gramophone Awards. De opname van de trio's van Schumann uit 1999 won de Gramophone Award voor de beste kamermuziekopname. Ook de cd met Franse pianotrio's, de opnamen van Schubert trio's en de integrale Beethoven trio's werden door de internationale muziekers zeer enthousiast onthaald. Op hun recentste cd is het Florestan Trio te horen in de trio's van Dvorák. Verschillende componisten droegen werk op aan het trio, waaronder Peteris Vasks, Judith Weir, Sally Beamish, John Casken en Martinus van Dijk. Recent richtte het trio de Florestan Trust op, dat ervoor ijvert om klassieke muziek bij het publiek te promoten via concerten, educatieve projecten en compositieopdrachten. De Florestan Trust leidt het Kamermuziekfestival van het Florestan Trio dat jaarlijks in juni in Peasmarsh in East Sussex plaatsvindt.

www.florestantrio.com

BINNENKORT IN DESINGEL

ALBAN GERHARDT cello STEVEN OSBORNE piano

R SCHUMANN Fünf Stücke im Volkston, opus 102

CV ALKAN Sonate voor cello en piano in E, opus 47

A PIAZZOLLA Le Grand Tango

D SJOSTAKOVITSJ Sonate voor cello en piano in d, opus 40

VR 31 OKT 2008 / 20 UUR / BLAUWE ZAAL

INLEIDING Adeline Boeckeaert / 19.15 uur / foyer de kunsthaven

€ 20,15 basis / € 15,10 -25/65+ / € 8 -19 jaar

DE KUNSTCAMPUS GROEIT +12.000 M²

Een bouwproject van de Vlaamse Gemeenschap en de Artesis Hogeschool Antwerpen voor deSingel internationale kunstcampus en het Conservatorium van de Hogeschool Antwerpen.

PERMANENTE TOELICHTING VESTIAIRE DESINGEL
wo>zo/14>18 uur & aansluitend bij voorstellingen/concerten

2008-2009 architectuur theater dans muziek

deSingel

Desguinlei 25 / B-2018 Antwerpen

ma → vr 10 → 19 uur / za 16 → 19 uur

www.desingel.be

tickets@desingel.be

T +32 (0)3 248 28 28

F +32 (0)3 248 28 00

deSingel is een kunstinstelling van de Vlaamse Gemeenschap en geniet de steun van

STAD ANTWERPEN

Haven van
Antwerpen

dS De
Standaard

klara

Knack
weekblad
POCUS

hoofdsponsor

mediasponsors